

"Ruh, zîhayat, zîşuur, nuranî vücud-u haricî giydirilmiş, câmi, hakikattar, külliyet kesb etmeye müstaid bir kanun-u emrîdir..." cümlesini devamıyla izah eder misiniz?

"ÜÇÜNCÜ MENBA: Ruh, zîhayat, zîşuur, nuranî vücud-u haricî giydirilmiş, câmi, hakikattar, külliyet kesb etmeye müstaid bir kanun-u emrîdir. Halbuki, en zayıf olan kavânîn-i emriye, sebat ve bekaya mazhardırlar. Çünkü, dikkat edilse, maruz-u tagayyür olan bütün nevilerde birer hakikat-i sabite vardır ki, bütün tagayyürat ve inkılâbat ve etvâr-ı hayat içinde yuvarlanarak suretler değiştirip, ölmeyerek, yaşayarak bâki kalıyor."

"İşte, herbir şahs-ı insanî, mahiyetinin câmiyetiyle ve küllî şuuruyla ve umumî tasavvurâtıyla, bir şahıs iken bir nev' hükmüne geçmiştir. Bir nev'e gelen ve câri olan kanun, o şahs-ı insanîde dahi câridir."

"Madem Fâtır-ı Zülcelâl, insanı câmi bir ayna ve küllî bir ubudiyetle ve ulvî bir mahiyetle yaratmıştır. Her fertteki hakikat-i ruhiye, yüz binler suret değiştirse, izn-i Rabbânî ile ölmeyecek, yaşayarak geldiği gibi gidecek. Öyleyse, o şahs-ı insanînin hakikat-i zîşuuru ve unsur-u zîhayatı olan ruhu dahi, Allah'ın emriyle, izniyle ve ibkasıyla, daima bâkidir. "(1)

Alem-i Emir: Cenabı Hakk'ın irade sıfatının tecelli ettiği ve irade sıfatının hakim ve galip olduğu alemdir. Bir nevi irade sıfatının arşıdır. Bütün kainatta olacak-bitecek şeylerin emri ve komutu, bu emir aleminde vardır. Yani bu alem-i emir, bir nevi **şu görünen alemin arkasındaki komut alemidir** diyebiliriz.

Bunu bilgisayardaki yazılımla da örneklendirebiliriz. Mesela; programcı, yapacağı programın önce komutlar ve emirler bölümünü tamamlar, sonra işler. Ve görüntü, o komutlara göre hareket eder. Şekiller, orada belirtilen komutlar üzerine bina olur. Aynen bunun gibi, kainat da bir programın komut şeklindeki emir aleminin görünür yüzüdür. İradeden gelen alem-i emirde görünmeyen gerçek yüzüdür.

Harici Vücut: Alem-i Emirden gelen emir ve komutların, Allah'ın kudretiyle icra edilip, cismani ve harici bir vücudun giydirilmesidir. **Burada, iradenin verdiği emir ve komutu, kudret uygulayıp icra ediyor.** İşte bu uygulama ve icra işine; harici vücut denir. Daha çok, kudret sıfatına bakar ve bir nevi kudret sıfatının arşı

---

hükmündedir.

Kanun: Alem-i Emrin herbir tecelli ve cilvesinin, tek tek adına kanun denir. Mesela; emir aleminde, yerin cisimleri çekme komutuna, yerçekimi kanunu diyoruz.

Bu kavramlar anlaşıldıktan sonra, "**Ruh nedir?**" sorusu da netlik kazanıyor.

Ruh: İrade sıfatının hakim olduğu emir aleminden gelen bir komut ve emirdir. Veya bir kanundur. Bu emir ve kanuna da, kudret sıfatı harici bir vücut ve ceset vererek, onu somut ve görünür hale getirmiştir. Aynı zamanda başına da şuur takarak, hem harici vücudu olan, hem de başında şuurunu olan bir kanun olmuştur. Faraza, emir aleminden olan yer çekimi kanununa Allah, kudreti ile bir ceset giydirse, inayeti ile de bir şuur verse idi, o da bir insan olurdu. Ya da insanın ceset ve şuurunu alsa, biz de bir soyut kanun oluverirdik.

Onun için Üstad burada, ruh ile soyut kanunları kardeş olarak vasıflandırmıştır. Halbuki kainatın sabit kanunları ruha nispetle daha zayıf ve daha esassızdır; ama bekaya ve devamlılığa mazhardırlar. Ruha nispetle zayıf ve esassız olan kanunlar, böyle bekaya ve devamlılığa mazhar oluyor ise; insanın mükemmel olan ruhu haydi haydiye bekaya ve devamlılığa mazhar olurlar.

Kainatın içindeki türlerde, sürekli bir değişim ve başkalaşma olmasına rağmen, değişmeyen ve başkalaşmayan bir şeyin beka ve devamlılığına işaret eden çok levha ve tavırlar vardır. Bu levha ve tavırlar, değişmeyen şeyin kanunlar olduğunu akla ispat ediyor. Bu da kanunların bekaya mazhariyetini gösteriyor. Kanunlar bekaya mazhar oluyor ise; kanunlardan daha mükemmel olan insan ruhu da elbette bekaya mazhar olması iktiza eder önermesi ile ruhun bekasını ispat ediyor.

Ayrıca bir türde sabit olan hakikat, tür hükmünde olan fertte de sabit olur. İnsan ruhu sair türlerin üzerinde bir mükemmellikte olmasından dolayı, türde sabit olan beka, insan ruhunda da sabit olur. İnsanın ruhu genişlemeye ve külliyet kazanmaya müsait olduğu için, diğer türlerin ortak ruhu hükmünde olan kanunlardan daha mükemmel ve daha tekamül ve terakkiye açık bir ruhtur. Bu sebeple beka onun hakkıdır.

(1) bk. [Sözler, Yirmi Dokuzuncu Söz İkinci Maksat.](#)